

Dags att tänka om i abortfrågan

Av doktor *Per Edman*, Gävle.

Nyligen meddelades i dagspressen, att tre forskare vid Karolinska sjukhuset i Stockholm har lyckats hålla foster vid liv upp till 8—10 tim efter det att dessa foster tillvaratagits i samband med s. k. legala avbrytanden av havandeskap. Dessa foster har alla varit yngre än fem månader, eftersom abort enligt gällande lag ej får göras vid senare tidpunkt än 20:e graviditetsveckan, under vissa omständigheter dock senast den 24:e graviditetsveckan. Dessa barn har under sin korta levnad använts till vetenskapliga undersökningar av så stort intresse att de lockat hit vetenskapsmän från andra länder bl. a. från Amerika.

Detta meddelande aktualiserar ånyo hela abortproblemet med alla dess svåra frågeställningar och ger oss en tankeställare att tänka om i själva abortfrågan.

Som bekant kan i vårt land abort beviljas med stöd av lagen från år 1948 vid följande fyra indikationer:

1. Medicinsk indikation d. v. s. när på grund av sjukdom, kroppsfel eller svaghet hos kvinnan barnets ankomst skulle medföra allvarlig fara för hennes liv eller hälsa.

2. Social-medicinsk indikation d. v. s. när med hänsyn till kvinnans levnadsförhållanden och omständigheter i övrigt kan antagas att hennes kroppsliga eller själsliga krafter skulle allvarligt nedsättas genom barnets tillkomst och omvårdnaden om barnet.

3. Humanitär indikation, d. v. s. när kvinnan hävdats genom brottslig handling, våldtäkt, otukt eller om kvinnan ej fyllt 15 år.

4. Eugenisk indikation, d. v. s. när man med skäl kan antaga att genom arvsanlag på barnet komme att överföras sinnessjukdom, sinnesslöhet, eller svår kroppssjukdom.

Den mest omdebatterade indikationen är den socialmedicinska, som man i dagligt tal brukar kalla "förutsedd svaghet" och det är mot den

som kritiken starkast har riktat sig. Själva begreppet svaghet är ju något vagt och ogripbart och svårt att definiera. Ännu svårare är det givetvis att avgöra om det föreligger "förutsedd svaghet", d. v. s. svaghet behöver inte föreligga vid tiden för ingreppets verkställande, utan endast förmodan att svaghet senare kommer att uppträda.

I detta sammanhang kan det vara intressant att påminna om förhållandena i en del andra västerländska länder. I de flesta av dessa finnes bestämmelser som reglerar denna fråga och som är mer eller mindre stränga. I stort sett kan man säga att de katolska länderna har strängare bestämmelser än de övriga nationerna och tillåter abort endast då moderns liv är direkt hotat av att havandeskapet fortsätter. Ytterligheten representeras av den spanska lagen, som intar en helt avvisande ställning. Den andra ytterligheten är den svenska lagen, till vilken full motsvarighet inte finnes i något annat lands lagar. De vidaste indikationerna återfinnes i ett land som anses ha en levnadsstandard som räknas till den högsta i världen!

Vad har resultatet av denna abortlag blivit? När den frågan besvaras bör vi komma ihåg att lagen tillkom med tanke att man genom lagligt förfarande skulle minska de illelaga aborterna. Man frågar sig därför i första hand hur det har gått med dessa. Den exakta siffran illegala ingrepp är mycket svår att ange av lätt förståeliga skäl. Det har gjorts försök att beräkna deras antal och många är eniga om att siffran håller sig omkring 10.000 per år. Tyvärr har någon säker minskning av de illegala aborterna inte kunnat konstateras hittills. Flera skäl till detta kan tänkas. Många gravida särskilt bland de ogifta anser nämligen den olagliga vägen lättare att gå. Den går fortare och någon besvärlig utredning hos kuratorer och läkare för att utröna om en abort är berättigad eller inte behövs ej. Den vik-

tigaste orsaken är kanske att risken för livet och andra svåra komplikationer har minskat betydligt sedan antibiotika blivit mer lättåtkomligt och snart var mans egendom.

Hur har det gått med de legala aborterna sedan lagen infördes år 1948? I slutet av 30-talet hade vi i vårt land drygt 400 abortingrepp huvudsakligen på indikationen sjukdom hos modern. Efter 1948 noterades en markant stegring av antalet legala aborter och 1951 nåddes maximum hittills med 6.328 ingrepp. Denna siffra utgjorde 5,75 % av antalet barnaföderskor, d. v. s. mer än en abort på tjugo normalförlossningar! Sedan dess har antalet minskat något, men frekvensen är fortfarande hög och ligger nu på omkring 4.000 per år. Av dessa sker mellan 75—80 % på socialmedicinsk indikation.

Undersöker man vilka det är som söker abort, så finner man att ungefär 2/3 är gifta, en siffra som har varit oväntat stor. Den skvallrar om att vi här fått en helt ny grupp bland abortklientelet, en grupp som tidigare aldrig skulle ha tänkt på abort. Orsaken till denna ökning är säkert att allmänheten blivit alltmer "abort-minded". Allt som allt har vi i vårt land under de sista 10 åren utfört i runt tal 50.000 aborter på legal väg, d. v. s. en stad med en befolkningsmängd av ungefär Gävles storlek har utrotats. Man frågar sig inför den siffran osökt om vi i vårt land verkligen har råd att slösa med människoliv på det sättet?

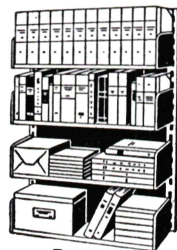
Att det här är fråga om människoliv styrkes också av den förordning som Kungl. Maj:t införde den 22 maj 1959 (nr 200) och som nu gäller från och med den 1 januari 1960. Enligt denna skall med barn avses varje nyfödd, som efter födelsen andats eller visat annat livstecken oberoende av havandeskapets längd eller barnets utvecklingsgrad. Hur skall nu dessa barn betraktas, som av samhället vägrats rätten att få leva, men som hållits vid liv tio timmar efter abortingrepp? Det synes mig vara på tiden att vi betraktar dem som barn och inte som rättslösa foster. Att draga gränsen mellan foster och barn vid 20:e graviditetsveckan och före denna tid betrakta det växande livet som ett foster, vilket kan

behandlas hur som helst, är att konstruera en konstlad gräns som inte existerar i naturen. Från och med att ägget befruktats i moderns kropp är ett levande barn i vardande och detta bör ur etisk synpunkt betraktas som ett sådant och skyddas av samhället.

Låt mig till sist framhålla, att dessa ingrepp strider mot den läkaretik som Sveriges Läkareförbund antagit. Denna etik har rötter så långt tillbaka i tiden som från Hippokrates dagar, d. v. s. från omkring 400 år f. Kr. I en av dessa paragrafer framhålles det att "läkaren skall besinna sin plikt att skydda och bevara människolivet alltifrån dess tillkomst i moderlivet." Jag finner det upprörande att i en tid då dödsstraffet inte ens får tillämpas mot spioner, landsförrädare eller mördare, det dock skall få tillämpas mot ett försvarslöst, sovande litet barn. Bland alla varelser i naturen finnes inte ett enda som är så hjälplöst och oskyddat som ett spirande människoliv. Det är därför värt alla ansträngningar från såväl samhälle som individer att skydda och bevara detta liv. Jag anser det därför vara hög tid att vårt samhälle företar en omarbetsning av de nu gällande abortlagarna i avsikt att åstadkomma skärpta indikationer för ingrepp som avser avbrytande av havandeskap.

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.

Sparrings

Stockholm Ö.
Försälj.-avd.: Karlavägen 89
Tel. 67 36 50 — 67 76 75